



# VII. *Esztergomi Fotó- biennálé*

● Esztergomi Vármúzeum Rondella Galériája  
1990. augusztus 31 – szeptember 30.

# VII. *Esztergomi Fotó- biennálé*

## **Rendezőszervek:**

Művelődési Minisztérium  
Komárom-Esztergom Megyei Tanács  
Esztergom Város Tanácsa  
Esztergpmi Szabaidőközpont

## **Szponzorok:**

Magyar Fotóművészek Szövetsége  
Forte Fotokémia Ipar  
Ofotért Marketing  
Kontourist Esztergom  
Budapest Bank



**Esztergomi Vármúzeum Rondella Galériája**  
**1990. augusztus 31 – szeptember 30.**

Egyre nehezebb manapság a művészetben tartósabb jelenségeket észlelni, kimeviténi, egyszerűen amiatt, mivel ilyen jelenségek nemigen vannak. Azt kell mondanunk, a jobbára egységesen kezelt posztmodernizmus soha, megszületése pillanatában sem volt homogén stílusirányzat, benne a legkülönbélebb elképzelések fogalmazódtak meg. Olyannyira, hogy a legtöbb jelenséget a posztmodern elnevezés nem is takarja. Egy biennálés rendszerű kiállítási intézmény arra lenne hivatva, hogy két-évenként seregszemlét tartson az adott művészeti ág fölött (ezt meg is tudja tenni), no meg arra, hogy az adott intervallum markáns jelenségeit fölvonultassa, szemlére rendezze (ez utóbbi igénynek aligha képes megfelelni).

Az esztergomi fotóbiennálék azt vállalták, hogy rendszeresen bemutatják az experimentális karakterű magyar fotográfia legjellegzetesebb, legfontosabb és legnívósabb (ez sem utolsó szempont) eredményeit. Az utóbbi esztendőben – úgy tetszik – valahogy a mozgalmoszerűsége ment ki a divatból a kísérleti fotográfiának, a fölkapott, a sokak által csócsált, divatként is majmolt elképzelések ideje járt le. Egy kicsit talán amiatt is, hogy az egykori avantgardok megfontoltabb életkorba léptek, a fiatalabb generációban viszont nemigen jelentkeznek hozzájuk fogható markáns egyéniségek, mégha az utóbbi pár esztendőben főiskolai képzésből is kerültek ki fotográfusok. Az viszont igaz, a kikerültek jobbára jól képzett, önálló látással útrabocsátott kész alkotók; elegendő, ha itt **Czelzel Balázs** kollektívájára utalok. Tény azonban, hogy az experimentális fényképezés rászorulna vérfrissítésre.

Ebben az esztendőben nemcsak a meghívásos jelleg, de tematikus pályázati kiírás is

Nowadays in modern art it is more and more difficult to observe long-lasting phenomena for the simple reason that there are very few phenomena. Postmodernism never was – not even in the moment of its birth – a homogenous style, because it expressed various ideas. So much so that most of the works cannot be labelled "postmodern". The mission of an institute specialized in organizing biennials is to hold a show every two years for the art in question (it can fulfill this expectation) and to line up, to arrange the outstanding phenomena of a given period for the show (it can't live up to these expectations).

The Esztergom Photo-Biennials have taken on the task of regularly exhibiting the most characteristic, the most important and the best products of Hungarian experimental photography. It seems that in the last few years experimental photography ceased to be a "movement" and the period of fashionable, esteemed, imitated concepts was over. Perhaps the former avantgarde artists evolved into a more thoughtful age, and among the younger generation we cannot find personalities as strong as they had been, although during the last few years there were some photographers who learned their craft at university. However, those who graduated are mostly well-educated, creative artists with original ideas; let me mention here the collection of **Balázs Czelzel**. But it is true that experimental photography needs rejuvenation.

This year it was not only the invitational nature, but the thematic contest requirements which may have tightened the field of participants. There was some kind of willfulness in it which insured the quality of the biennale. We thought that the

szűkíthette a beküldők mezőnyét. Volt ebben jelentős szándékoltás, amely a bienálé színvonalának védelmét célozta. Arra gondoltunk, egy megadott téma – esetünkben az önarckép, a portré – körbenjárása szellemileg közelebb hozhatja egymáshoz a jócskán távolodó alkotókat, és talán valamiféle gerincét kínálja majd a kiállításnak. Hiszen ne feledkezzünk meg róla, mégiscsak kiállítást csinálunk. Lehetne vitakozni rajta, valóban ez volt-e a legmegfelelőbb, az adott pillanatban legihletőbb javaslat, a beküldött anyagok azonban azt bizonyítják, hogy az alkotók igencsak érzékenyen, sokféleképpen reagáltak finom provokációinkra.

Úgy sejtjük, az utóbbi röpke hónapok társadalmi, politikai mozgásaiban ismét fölszabaduló személyiség, a rangját és fontosságát visszanyert egyéniség magamagát keresi elsődlegesen a világban, magát, a saját helyét, identitását óhajtja megfogalmazni. Azt is pontosan tudja, ezúttal korántsem az igazolványképek azonosítási biztonságára, a rendőrségi fotók nyomozati segédanyag használatára van szükség; az ember, az alkotó ember visszanyerheti azt a szabadságát, amellyel saját legbensőbb lényege kifejezésére is képessé válik. A fölszabadult, a szabad ember önértékelésére voltunk kíváncsiak, amikor a kiírás témáját sugalltuk, azt vártuk, hogy a fényképezőművész magával hozza művészi médiumát, a fotográfiát is, azaz, gondolatait kifejező eszközéről. Ebben az értelemben egy kicsit annak a szabadságát is sugalltuk, hogy lejárt a dogmatikus szabályokba rögzíthető izmusok ideje, az alkotó jól teszi, ha fütyül eddigi – akár experimentális – kötöttségeire, nem is a stílusból, hanem igenis a témából indul ki, hogy aztán megtalálja hozzá a számára, mondandója számára leg-

elaboration of the given theme, – in this case the portrait and the self-portrait – would bring the otherwise estranged artists nearer to each other and would be some kind of backbone to the exhibition. Because we shall not forget that after all we are organizing an exhibition! We can argue about whether these given themes were the most adequate, the most inspiring suggestions at the very moment, but the materials entered prove that the artist reacted to our refined provocation sensitively and in various ways.

We presume that the individual who was freed by the socio-political changes of the last months, the artist who regained his/her standing and importance is looking for his/her own self in the world and wants to formulate his/her place and identity. And he/she knows that he/she no longer needs the safety of ID photos, and the use of police photos as investigation material; the human being, the creative artist can regain the liberty with which he/she is able to express his most intimate inner self. When we suggested the theme of the contest we were curious of the liberated, free person's self-evaluation, we were waiting for the photographing artist to bring his/her artistic medium, his/her tool for the expression of his/her ideas, the photograph. In this sense we suggested that the time of isms which could be fixed into dogmatic rules were over and the artist would do well, if he/she didn't care about experimental restrictions, and would start not from the style, but from the theme itself to find the most adequate form of expression for him/herself.

In this case of decisive suggestions the accusation of inadmissible influence easily



megfelelőbb formát.

Az ilyen határozott sugalmazások esetében hamar érkezik a vád a megengedhetetlen befolyásolásról. Azt vethetjük ellene, ami éppen a pályázat témája: az önarckép korlátlan szabadságát. A beérkezett pályázati anyagból félreérthetetlenül világossá vált, az alkotók ráébredtek "rögeszmés" szabadságukra. Megértették, hogy minden gátlás alól felszabadíthatják fantáziájukat, hiszen kizárólag és csakis önmaguknak tartoznak mindennemű felelőséggel.

Milyen tehát ez a fölszabadult, ám mégis kísérletezőnek tekinthető mai fotográfia?

Alapsémáiban sokkal egységesebb, mint megoldásaiban, ami persze korántsem azt jelenti, hogy bármiképpen is kötődnek a hagyományosabb portréfotózás lehetőségeihez, de azt igen, ahogyan attól mindenáron különbözni óhajt. Vagyis, valamilyen formában, valamilyen súllyal, valamilyen eszközökkel úgyszólván minden beküldött darabot jellemez valamiféle felületgyötrés, azaz, a szokványos fénykép jelleg eliminálása. Ez terjedhet az olyan egyszerű megoldástól, mint a bemozdulás, egészen a szélsőséges festői beavatkozásokig. Már itt meg kell jegyeznünk, a fotó – szemmel láthatólag – megint kevésnek tetszik önnön szemében, és úgy hiszi, festményként, festői képként mutatkozhat jóval többnek, sokkalta mélyebbnek. Mintha a fényképezők egyszerűen a kézjegy hajszolására vállalkoznának, mintha úgy vélnék, az önarckép nem is nélkülözheti az azonosítható, a géptől elvonatkoztatott kézjegy jelenlétét. Természetesen, azt is festői beavatkozásnak tekintjük, amikor egyszerűen csak belefest az alkotó a – mondjuk – fekete-fehér képbe, de hol van ez attól, amikor

turns up. We can go against this accusation with the theme of the competition: the absolute freedom of self-portraiture. From the entered competition photos it could easily be understood that the artists realized their "monomaniac" freedom. They understood that they can free their fantasy from inhibitions and they are only responsible to themselves.

What is this liberated and experimental photographic image of today like?

In its basic scheme; it is more homogenous than in its accomplishments. However, this does not mean that it is linked to traditional portrait-photography; rather, that it wants to distinguish itself from it. In some way the entries are characterized by "surface-modification", namely, the elimination of the customary "photo-like" elements. It can extend from a solution as simple as an accidental movement to the extreme of pictorial intervention. It also should be noted, that the photo attach little value to itself and thinks that it can be more profound as a painting, as a pictorial image. As, suddenly, the photographers are willing to chase the sign-manual, as if they think that the self-portrait cannot exist without an indentifiable sign-manual, which is independent from the camera. Of course, we can regard it a pictorial intervention, when the artist – let's say – simply paints on the black and white picture. But it is far from that when in a self-portrait series the painted body contour is the same as the photographed image (**György Jankovszky**), or when the basic-picture goes through a total pictorial treatment. In **István Halas'** first-prize winner picture the painting brings the self-portrait closer to the poster genre: at the bottom of the pic-

az önportrés sorozatban a körülfestett test-kontúr egyenrangú a fényképezési beavatkozással formált darabbal (**Jankovszky György**), vagy amikor az alapkép szinte teljes festői átdolgozáson megy keresztül. **Halas István** fődíjas képén a festmény inkább a plakáthoz viszi közelebb az önportrét: a kép alján ezüst spray-vel fújta ki az esetlen betűket. **Maurer Dóra** fényképeinek nagyobb részében inkább a gesztus a szokatlan (vagy szándékoltan műtörténeti allúzió, miként a többszörös képben), beküldött azonban egy számítógéppel grafikusra fölbontott színes fotográfiát is. Itt, természetesen, már filozófiai szinten merül föl az önazonosság kérdése, s modern korunk izgató-nyugtalanító mottójának is tekinthetjük ezt a képet. **Balla András** a szekvenciáért nyúl vissza, hogy minimális gesztus-sorokban villantson rá magánpózáira, amelyek csavaros módon szintúgy önarcot mutatnak. Az embert szinte már meglepi az az egyszerűnek mondható (az, mivel csekély manipulációt mutat) önarckép, amely **Tóth György**öt mutatja – a fekete-fehér fényképezés tónusgazdagságának minden szépségével.

Nem hallgathatjuk el azt a gyanúkat, hogy ezekből az önportrékból meglehetősen érdekes önarcképet is kirajzolt a magyar experimentális fotográfia – legalábbis a pillanatnyi, a kiállítás idejére érvényes arculatáról.

Fábián László

ture he used a silver spray to paint the clumsy letters. In the better part of **Dóra Maurer's** pictures the gesture is the unusual thing (or it is an intentional allusion in the history of art like in the multiplied picture), but she also entered a coloured photograph which was diagrammatically resolved on computer. Here, of course, the question of identity arises on a philosophical level, and we can consider this picture as an agitating and anxious motto of our modern age. **András Balla** goes back to the sequence, to flash a beam of light in minimal gesture-lines on his private poses, which also cunningly show self-portrait. One is almost surprised to see a so-called simple self-portrait (it is one, because it shows only a little manipulation) of **György Tóth** – on which we can find all the beauties of black and white photography.

We cannot be silent about our suspicion that from these self-portraits Hungarian experimental photography also sketched out a somewhat interesting self-portrait – at least, a momentary one which is valid during the time of the exhibition.

László Fábián



*Balla András*

1. Szenzuális szekvencia • fekete-fehér
2. (Tépelődöm, gyűrődöm) – öregszem • fekete-fehér
3. Archíválódttam I-II. • szinezett
4. Vendéghaj • szinezett
5. Portré, akkor • fekete-fehér



*Balla András – Kőnig Frigyes*

1. Auto(mata) portré • színes automata felvétel



*Balla András – Vass Kálmán*

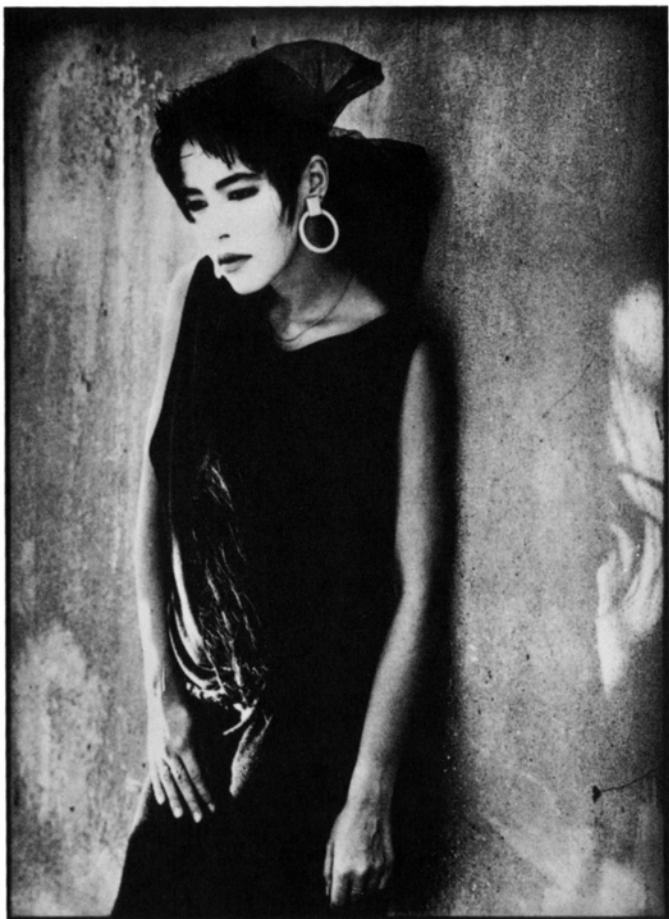
1. Egymás-képmás I-II. • színes



*Baranyai András*

1. Önarckép 89. 09 30. • vegyes technika





*Baricz Katalin*

1. Portré • fekete-fehér



*Czeizel Balázs*

1. Tarot-kártyák, 1-22 • színes

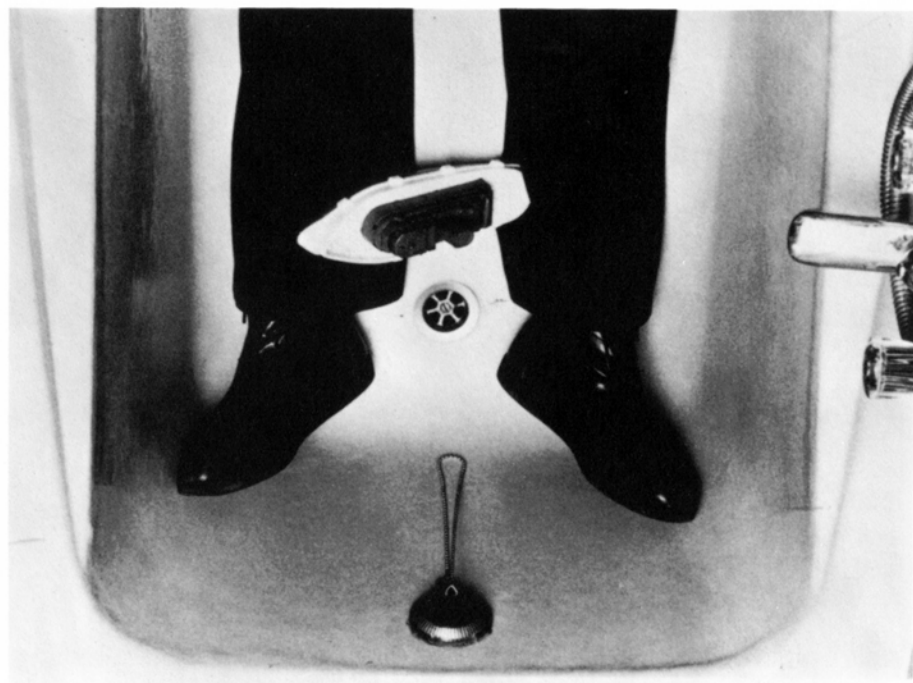






## *Csantó Lajos*

**1. Körben I-III.** • színezett



## *Dallos István*

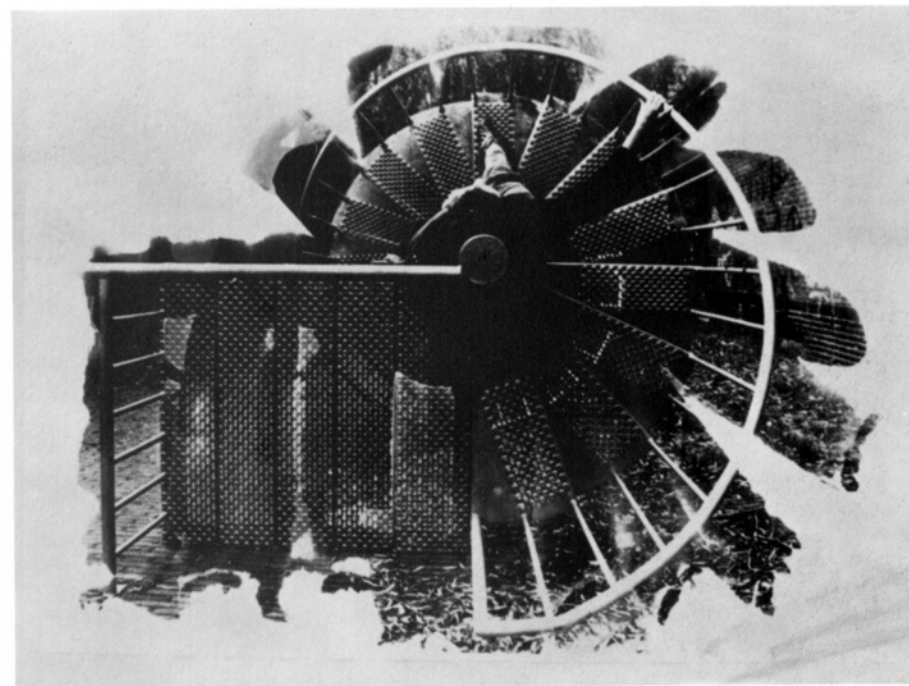
1. Történet I-IV. • fekete-fehér
2. **Vízó I-II** • fekete-fehér
3. Self portrait • fekete-fehér





*Dezső Mihály*

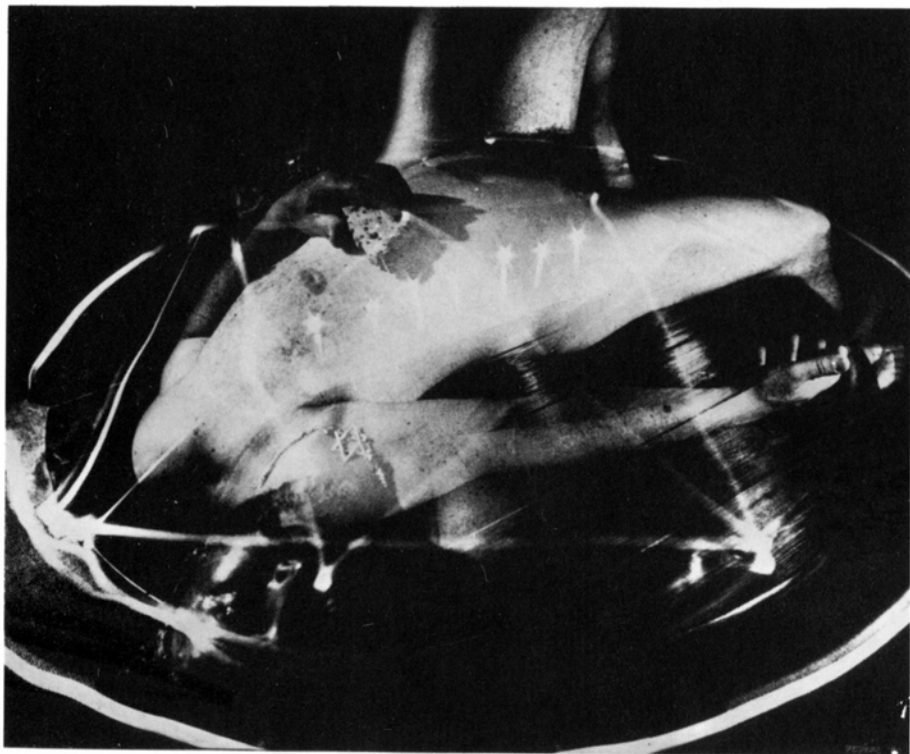
- 1. 1 • fekete-fehér
- 2. Önarckép • fekete-fehér



*Eperjesi Ágnes*

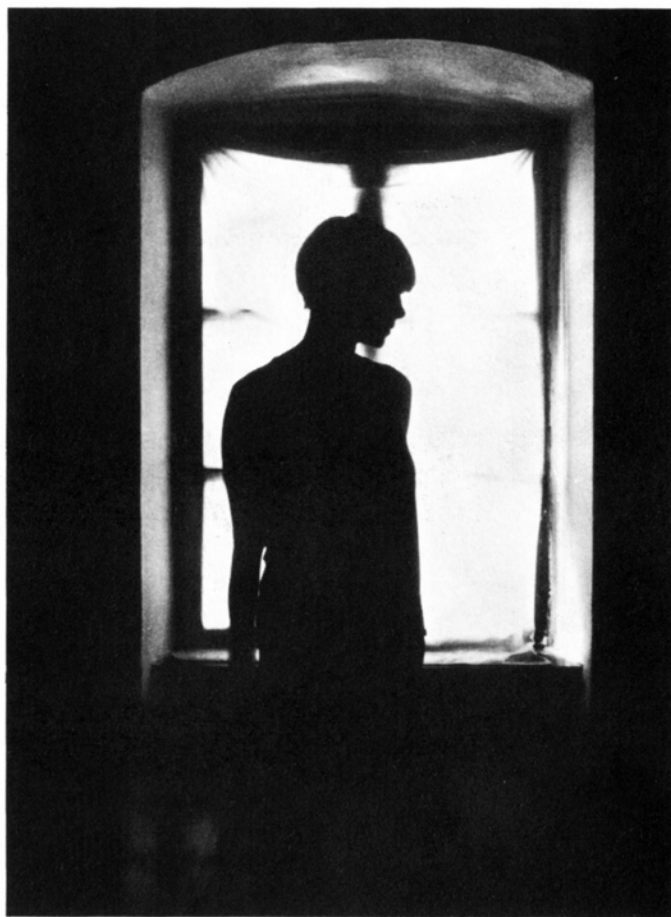
- 1. A hazatérés története • fekete-fehér





*Fejér Ernő*

1. Tűz-mágia • szinezett
2. Mágikus önarckép • szinezett
3. Jelenések – önportré • szinezett
4. Fénykereső – önportré • szinezett
5. Sziderikus ember – önportré • szinezett



*Frank Aljona – Lugosi-Lugo László*

1. Egy napos vasárnap I-III. • fekete-fehér





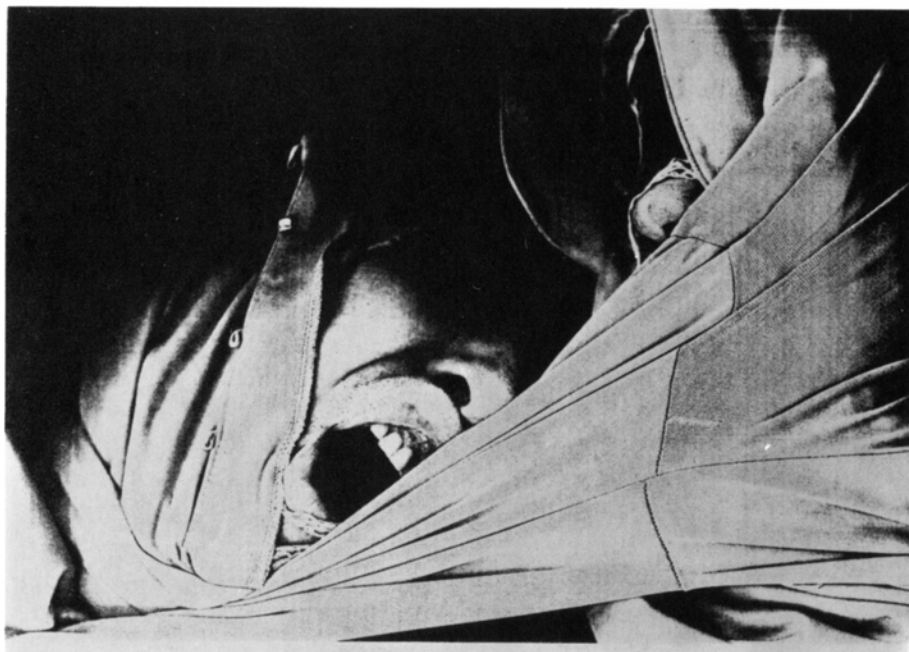
## *Gunyhó Márta*

1. Kísérleti fotó 1-5 • fekete-fehér



## *Halas István*

1. Papp Tamás és Érmezel Zoltán  
véletlenül egymásra exponált fényképe,  
(selejt) önarccal felirattal kiegészítve, 1985-1989-1990 • kézzel színezett  
fekete-fehér negatívról készült színes MTI nagyítás



*Halbauer Ede*

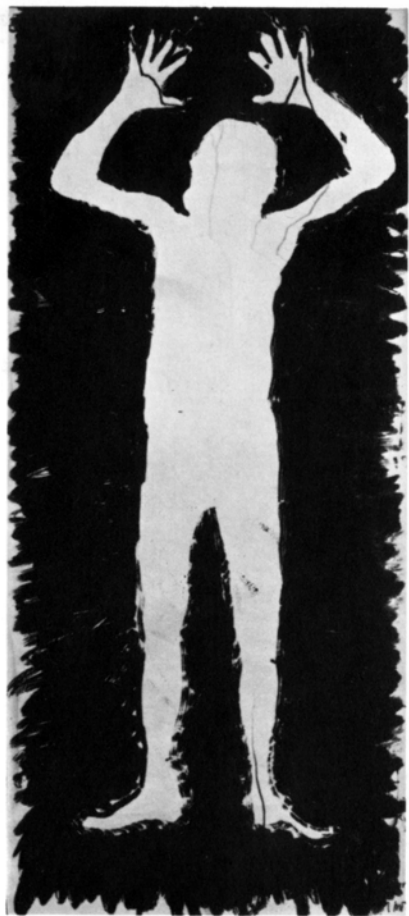
1. Kettős exploráció I-II-III. • fekete-fehér



*Harnóczy Órs*

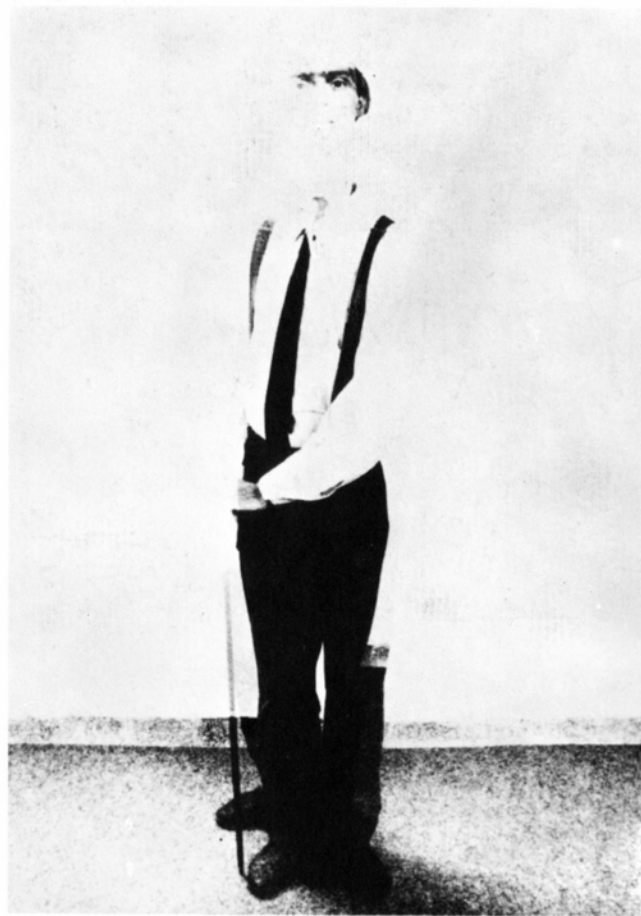
1. Helyzetben • fekete-fehér





*Jankovszky György*

1. **Önlenyomat I-II** • fekete-fehér  
2. **Önkontúr** • fekete-fehér



*Keresztes Zoltán*

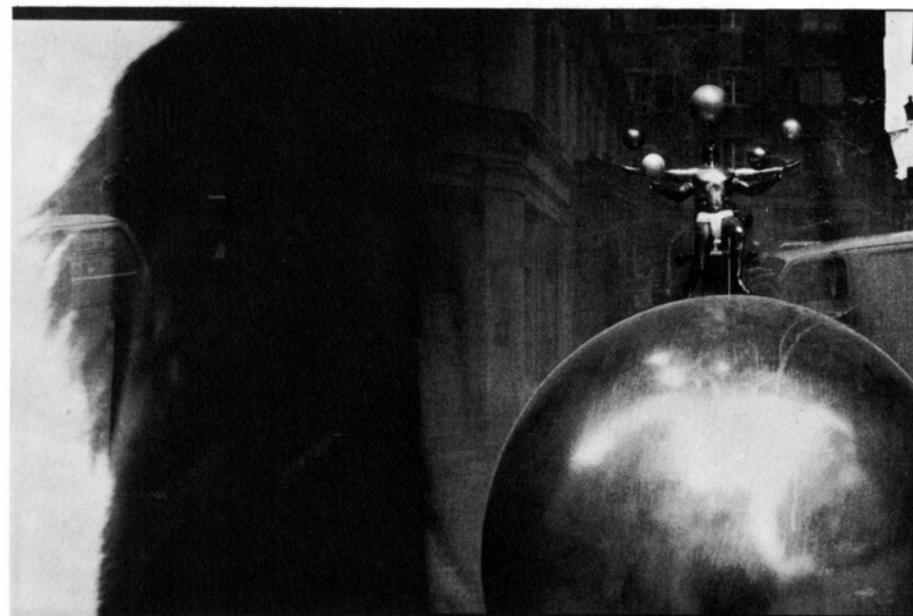
1. **Magánmúltak I-II** • fekete-fehér





*Kecskeméti Kálmán*

1. Pseudo-émlékképek • színezett



*Kiss Árpád*

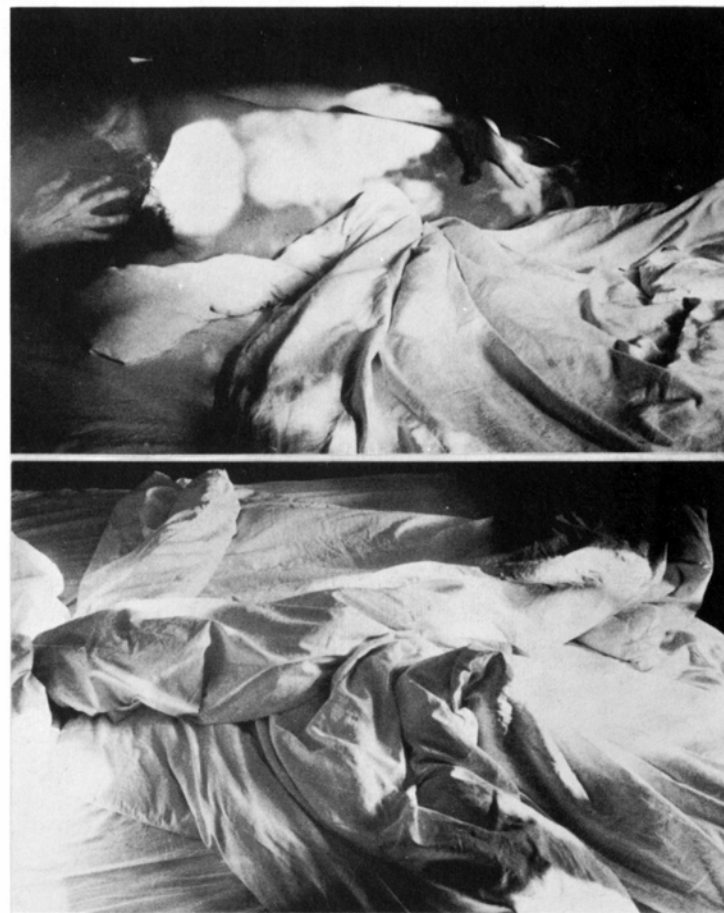
1. Cím nélkül I-II-II. • fekete-fehér





*Kollár György*

1. **Önarckép** • *vegyes technika*



*Kollár István*

1. **Párnák csendje 1990. május** • *fekete-fehér*

2. **Eltávolodás** • *fekete-fehér*

3. **1990. május 7. 10h.** • *fekete-fehér*





*Kovács Melinda*

1. Tértöltés I-II. • színezett



*Major Ákos*

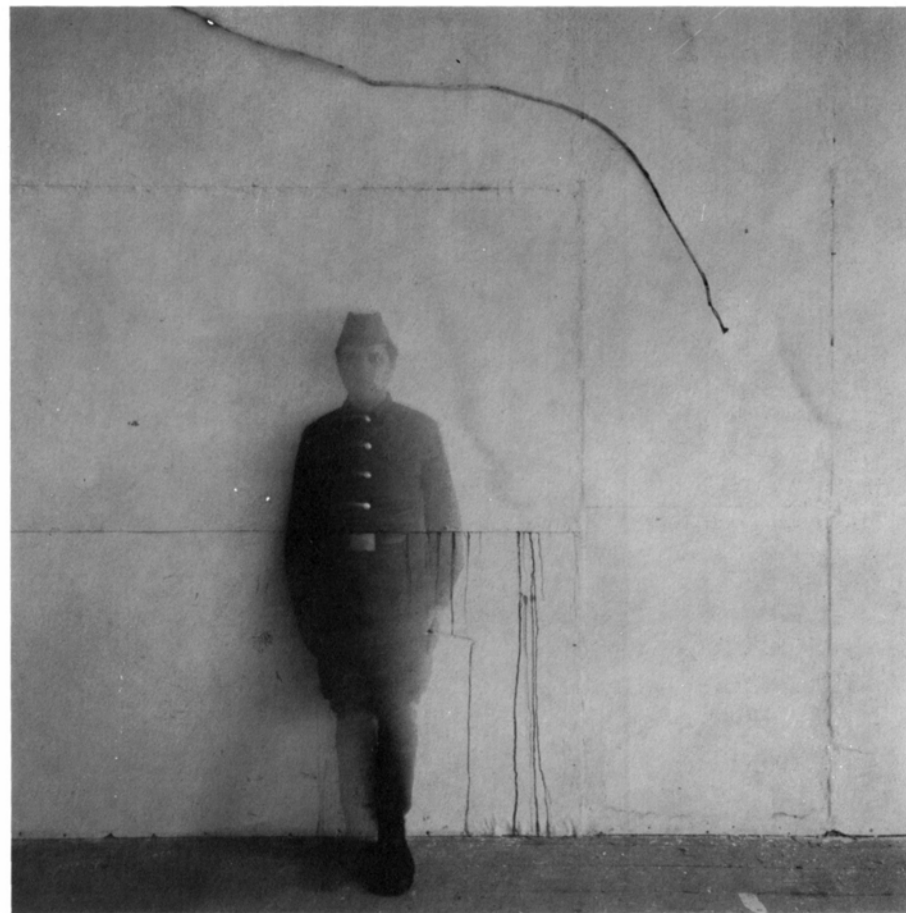
1. Forgó önarckép • fekete-fehér





*Maurer Dóra*

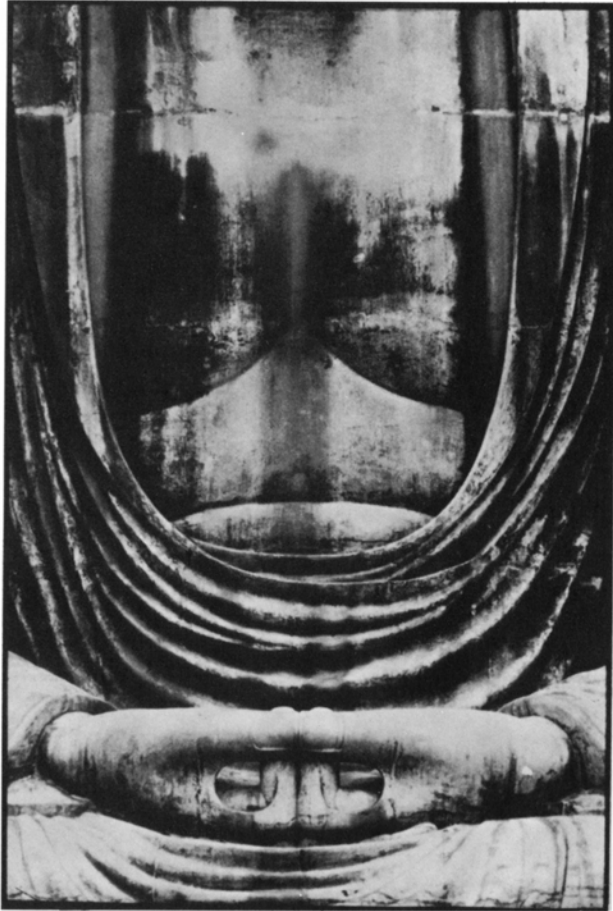
1. Tan-önarckép • Fekete-fehér
2. Önarckép M-mel • Fekete-fehér
3. **Önarckép önarcképpel** • Fekete-fehér
4. Önarckép kanállal • Fekete-fehér



*Mudrák Attila*

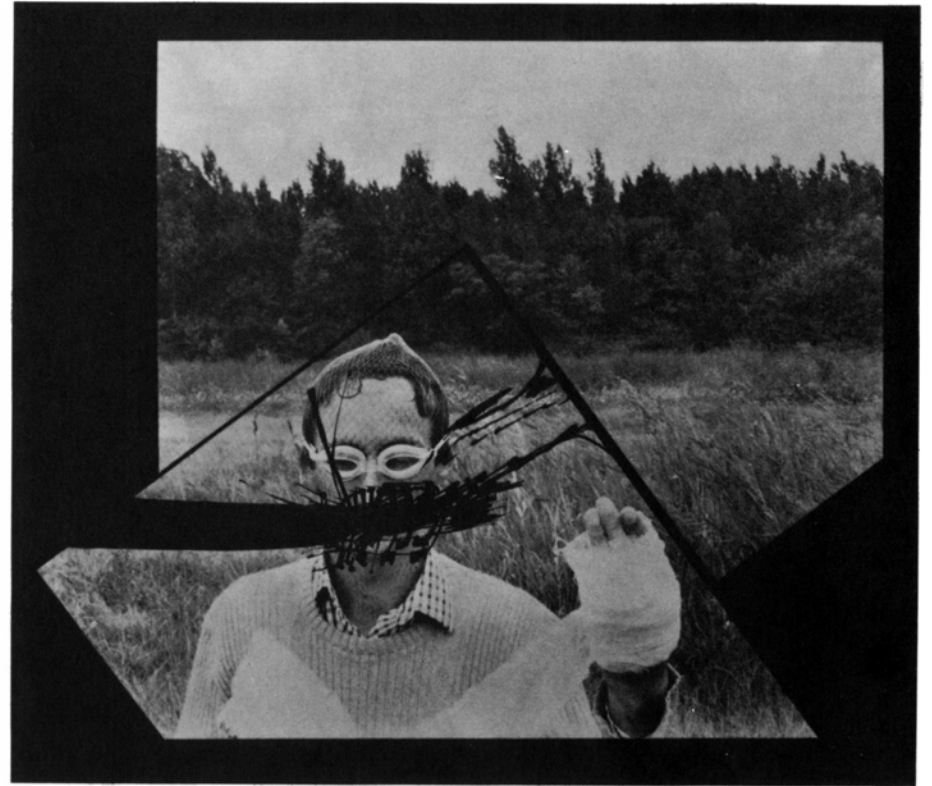
1. **Esztergomi anizksz** • fekete-fehér
2. Cím nélkül • fekete-fehér





*Mudrák Béla*

1. Fénykép I-II. • Színes



*Oláh Tibor*

1. Utazás • színezett  
2. Átváltozók • színezett  
3. Ikek • színezett





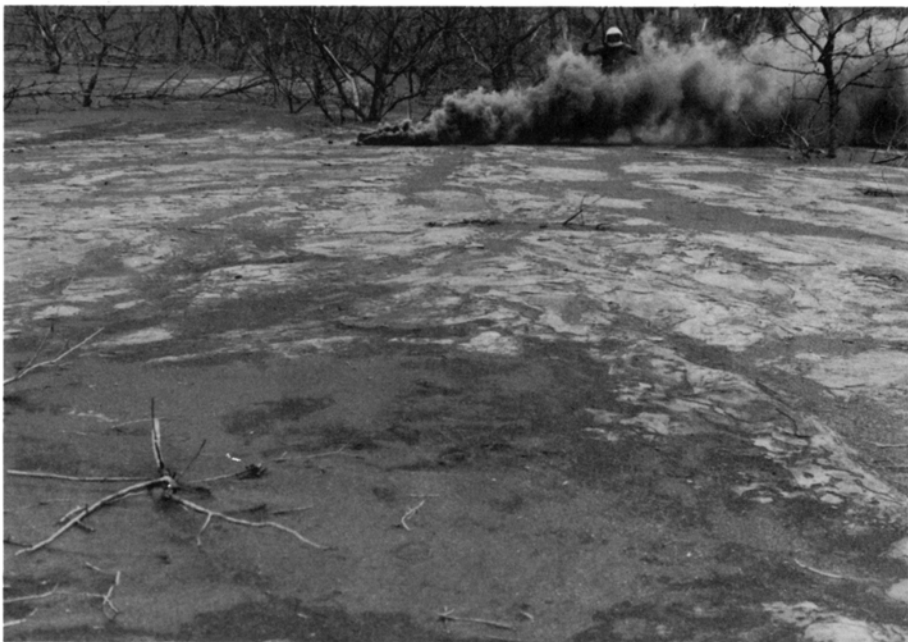
*Pácser Attila*

1. **Napfűrdő** • fekete-fehér



*Sipeki Gyula*

1. I like Lenin • fekete-fehér  
2. Dédelgetett vágyaim rendre megvalósulnak • színes  
3. **Csók** • fekete-fehér



*Sipeki Gyula – Mudrák Attila*

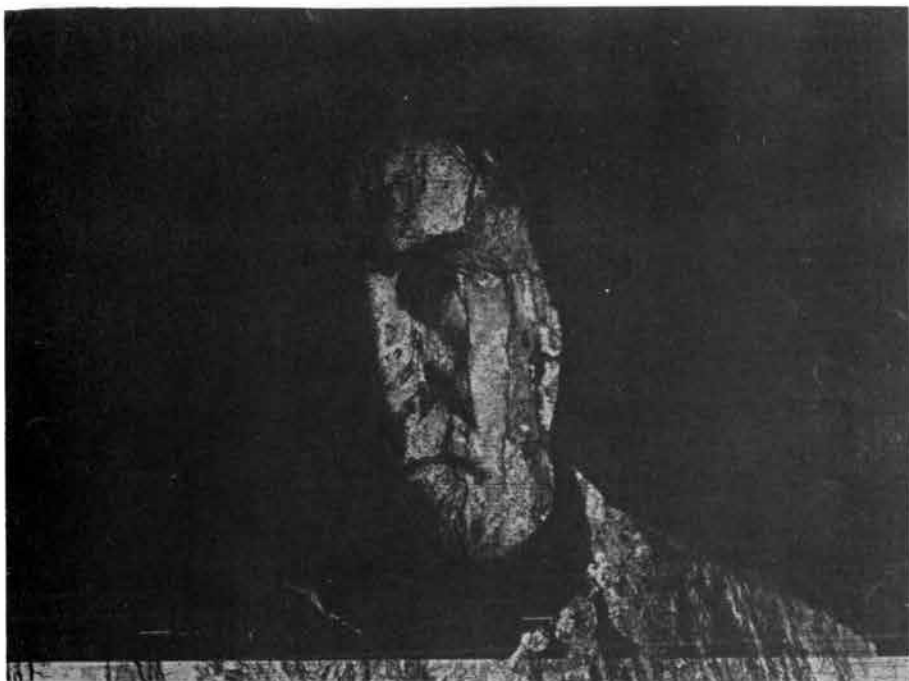
1. Harmadik típusú találkozások • színes



*Szabó Tamás*

1. Önarckép I-II-III. • vegyes technika





## *Szikora Tamás*

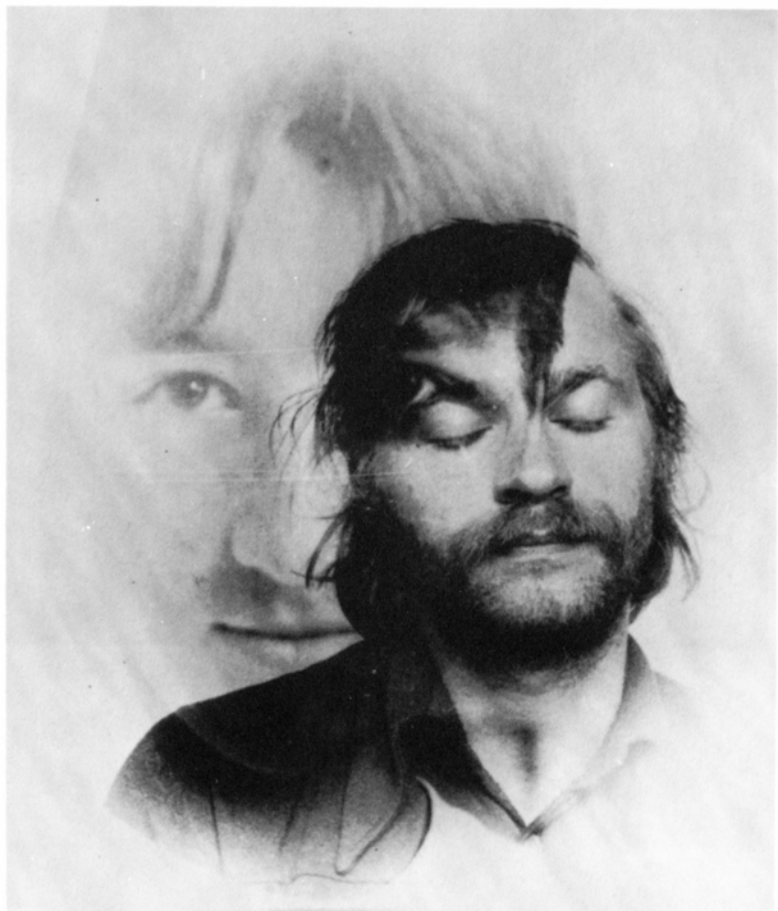
1. **Önarckép** • fekete-fehér
2. **Ember** • fekete-fehér



## *Szirányi István*

1. **Egy kis szürke párizsi notesz** • fekete-fehér





*Tamási Péter*

1. Ifjúkori önarckép kölyökkutya koromból • színezett



*Tóth György*

1. Fe Lugosi László • fekete-fehér
2. **Önarckép** • fekete-fehér
3. Katalin I. • fekete-fehér
4. Katalin II. • fekete-fehér





*Török László*

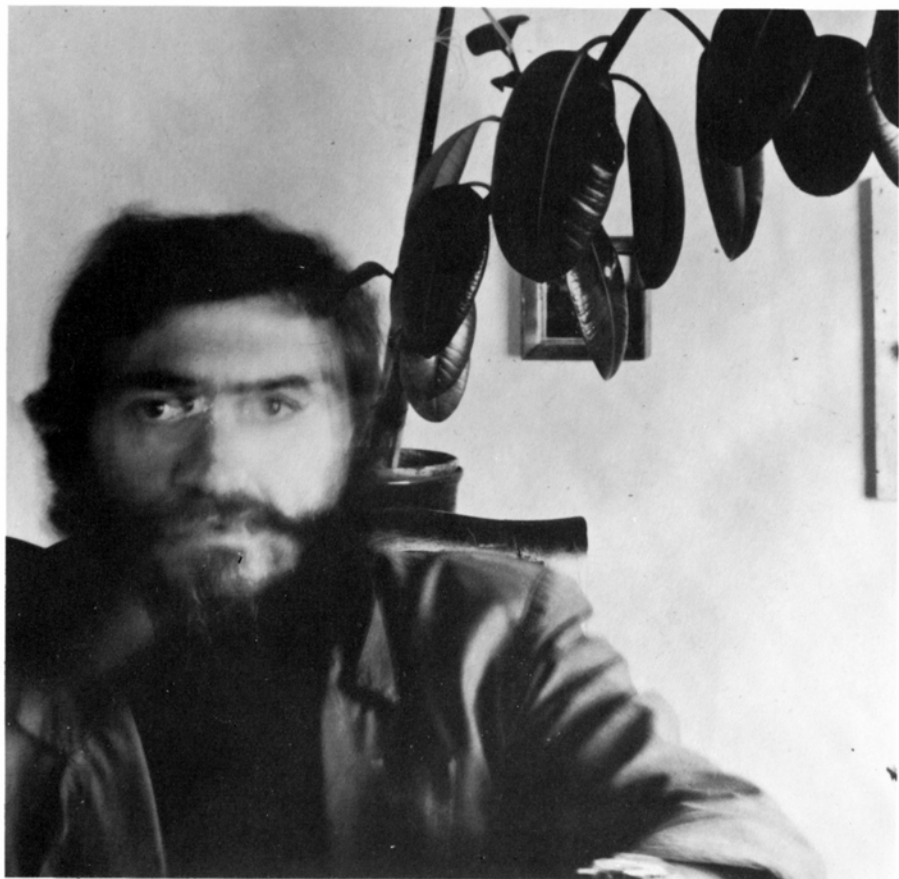
- 1. Pozitív-negatív önarckép • fekete-fehér
- 2. Tamás Katalin és Tóth György • fekete-fehér
- 3. Tamás Katalin és Tóth György • fekete-fehér



*Ujj Zsuzsa*

- 1. Sorozat I-V. • fekete-fehér





*Vass Kálmán*

1. Hatvan másodperc • fekete-fehér



*Várnagy Tibor*

1. Ti • fekete-fehér
2. Mi • fekete-fehér
3. **Ők** • fekete-fehér
4. Én • fekete-fehér
5. Te • fekete-fehér



ÖK



*Zátonyi Tibor*

*1137 Budapest, Révai u. 18.*

**1. B. A. valahol Ausztriában • fekete-fehér**



## **A VII. Esztergomi Fotóbiennálé díjazottai:**

A Művelődési Minisztérium

25000 Ft-os fődíja:

**Halas István**

A Komárom–Esztergom Megyei Tanács

15000 Ft-os II. díja:

**Maurer Dóra**

Esztergom Város Tanácsának

10000 Ft-os III. díja:

**Balla András**

Az Esztergomi Szabadidőközpont

10000 Ft-os díja:

**Fejér Ernő** (Önportré – Sziderikus ember c. képéért)

Az Ofotért vállalat különdíja:

**Kecskeméti Kálmán** (Kollekció c. képéért)

A Magyar Fotóművészek Szövetségének díja:

**Gunyhó Márta** (Kísérleti fotó c. képéért)

A zsűri különdíja:

**Tóth György** (Önarckép c. képéért)

A zsűri tagjai:  
Fábián László  
Markovics Ferenc  
Mányoki Endre  
Szerencsés János  
Kaposi Endre

A kiállítást rendezte:  
Horváth Béla, az esztergomi Vármúzeum igazgatója  
A rendezőbizottság elnöke:  
Fábián László

Katalógusterv:  
Czeizel Balázs,  
Maurer Dóra



Felelős kiadó:  
Csernus Ferenc igazgató



# VII. *Esztergomi Fotó- biennálé*

## **Rendezőszervek:**

Művelődési Minisztérium  
Komárom-Esztergom Megyei Tanács  
Esztergom Város Tanácsa  
Esztergomi Szabaidőközpont

## **Szponzorok:**

Magyar Fotóművészek Szövetsége  
Forte Fotokémia Ipar  
Ofotért Marketing  
Komtourist Esztergom  
Budapest Bank



**Esztergomi Vármúzeum Rondella Galériája**  
**1990. augusztus 31 – szeptember 30.**



# VII. *Esztergomi Fotó- biennálé*

● Esztergomi Vármúzeum Rondella Galériája  
1990. augusztus 31 – szeptember 30.